

I naturreservatet får Du inte...

- * förstöra eller skada fasta naturföremål, liggande eller stående döda träd, buskar, delar av träd eller buskar
- * framföra motordrivet fordon, förutom moped klass 2 på cykelbana
- * elda förutom på markerad plats
- * medföra okopplad hund
- * ställa upp husvagn eller husbil
- * sätta upp tavla, affisch, skylt, inskrift, eller jämförlig anordning
- * plocka eller samla in kärlväxter, mossor, lavar eller svampar, med undantag av bär och matsvamp för husbehov
- * samla in ryggradslösa djur, med undantag av kräftfiske enligt gällande regler



Illustrationer: Gebbe Björkman



Bild: Dag Fredriksson

I Rocksjöns myllrande våtmarker trivs både granbräken och citronfläckad kärrtrollslända.



Naturreservatet

Naturreservatet bildades i augusti 2010 och har en areal av 79 ha varav hälften utgörs av Rocksjön. Marken ägs av Jönköpings kommun och reservatet förvaltas också av kommunen. Fullständiga regler för naturreservatet, så kallade föreskrifter, finns på kommunens webbplats.

Hur man hittar till reservatet:

Du kan gå mellan John Bauers park (anslutning finns vid gång och cykelvägen längs sjön) och gång- och cykelvägen söder om Rocksjön. Går du från ICA Maxi hittar du en grusad anslutning till spången mellan JRAB och Simsholmskanalen öster om ICA Maxi. Man kan även ta Krösatåget mot Vaggeryd till Rocksjön station. Vid Rocksjön finns även busshållplats.

Vill du veta mera?

www.jonkoping.se/rocksjon

www.jonkoping.se/natur

www.lansstyrelsen.se/jonkoping





Friluftslivet är intensivt vid Rocksjön. Tack vare sitt tätortsnära läge och lättillgänglighet besöks det av många människor året runt, som förbipasserande eller för att uppleva sjön och dess omgivning.

En stadsnära fågelaoas

Variation av våtmarker och vattendrag gör trakten kring Rocksjön rik på fåglar under alla säsonger. Under våren har området ett myllrande fågelliv när en stor mängd flyttfåglar passerar sjön på sin väg norrut. Under sommaren råder familjeliv i sjön, medan hösten är den stora flyttiden då kan man få se rastande och förbisträckande fåglar liksom flyttande fåglar, t ex vadarfåglar, som börjar vända söderut.



Flera kanottävlingar äger rum i Rocksjön varje år.

Några arter finns att beskåda året runt, exempelvis smådopping som övervintrar i sjön. I vassområdet runt Rocksjön trivs en rad andra fågelarter som brun kärrhök, skäggdopping och sothöna. Ett par av brun kärrhök har trots att området ligger mitt i Jönköping lyckats föda upp ungar i Rocksjön. I mars 2011 invigdes de nya kombinerade fågel- och kanotstarttornen. Tornen är belägna vid Kalmar udde på sjöns västsida och längst söderut i sjön.

Kanoter i Rocksjön

Kanotsporten växte fram under 1900-talet och Rocksjön visade sig ha idealiska förhållanden för kanotverksamhet genom sitt grunda och stilla vatten. En stor fördel är de vasskantade stränderna som lugnar vågskvalpet. Kanottävlingar har arrangerats i Rocksjön i stort sett varje vår och sensommar sedan 60-talet och det finns planer på att omvandla Rocksjön till en nationalarena för tävlingskanot. En utökad tävlingsverksamhet kan störa Rocksjöns fåglar, men i bästa fall kan, med rätt åtgärder och restriktioner, fler och större tävlingar kombineras med ett bättre skydd för Rocksjöns fågelliv.

Att ta sig runt sjön torrskodd

I och i anslutning till reservatet finns ett nätverk av cykel- och gångbanor. Cykelbanan söder om sjön är anlagd på en gammal järnvägsbank som sträckte sig till Ulricehamn. Den byggdes under 30-talet och öppnades den 1 mars 1940. Det blev den sista nya järnvägen som öppnades för trafik inom Sverige under de följande 50 åren. Spångsystemet runt sjön gör våtmarkerna tillgängliga och används flitigt av vandrarare, joggare, fågelskådare och för hundpromenader. Längs den 900 meter långa leden finns gömslen för barn som vill upptäcka sjöns rika fågelliv och även en plattform som inbjuder till en paus.



Illustration: Måns Sjöberg

Rocksjöns fågelliv är tveklöst mycket rikt, och har varit känt under lång tid. Redan mellan 1928 och 1967 var området runt Rocksjön fridlyst för sin rika fågelfauna. Med lite tur kan man få se den bruna kärrhöken (ovan), som trivs i Rocksjöns vassområden. Salskraken (nedan) är en av våra minsta dykänder och man kan framförallt få syn på dem under vinterhalvåret.

Viktigt för friluftslivet

Under 1900-talet har Rocksjön blivit ett viktigt område för friluftslivet i centrala Jönköping. Numera anordnas årligen flera motionslopp kring sjön och motionsslingan runt Rocksjön används flitigt av många Jönköpingsbor. Rocksjöområdet är ett av få större naturområden i centrala Jönköping och erbjuder stora möjligheter till trivsamt uteställelse.

Kultur- och naturguidningar förekommer i området i bland annat kommunens, länsstyrelsens och Jönköpings fågelklubbs regi. Ring och fråga kommunekologen för aktuell information!
tfn. 031-10 50 00

Illustration: Måns Sjöberg

Ett unikt våtmarksområde mitt i Jönköpings stad

Naturresevatet Rocksjön är ett stycke vild natur mitt i Jönköping som inbjuder till sport, rekreation och upptäcksfärder i de artrika våtmarkerna.

Rocksjön

Rocksjön är en grund klarvattenssjö som utgör nästintill halva ytan av naturreservatet Rocksjön. Mångformigheten, den artrika fiskfaunan och orördheten gör att sjön har ett högt naturvärde. I Rocksjön finns ett 20-tal fiskarter där de vanligaste arterna är abborre, mört, gers, braxen, siklöja och nors. Fiske sker i sjön i ganska stor omfattning, framförallt vintertid. Rocksjön ingår i Tabergsåns vattensystem, med Strömbergsbäcken som det enda naturliga tillflödet till sjön. Sjön tar även emot vatten som pumpas in från Vättern via Liljeholmskanalen. Vätterns vatten förbättrar avsevärt vattenkvaliteten i sjön och minskar övergödningen.

Geologi

Rocksjöområdet vilar på enorma lager av isälvsediment, med ett övre lager av torv som började avsättas för 6500 år sedan. På Rocksjöns botten finns ett mäktigt lager av dy, upp till 10 m tjockt. Reservatets berggrund består av Visingsögruppens bergarter, som endast finns just i området runt södra delen av Vättern. Bergarterna innehåller bland annat kalksten som har inslag av algstrukturer i form av stromatoliter – några av jordens första levande varelser.

Del av stadens historia

Rocksjön berättar mycket om staden genom sina fornlämningar. Idag finns inga synliga spår kvar av fornlämningarna, men enligt gamla dokument fanns det bland annat ett spångsystem mellan Rocksjön och Munksjön, som gjorde det möjligt att ta sig genom sankmarkerna vid Rocksjöån och färdas vidare söderut.

Ett litet stycke kvarvarande vildmark

Rocksjön omges i söder av våtmarker med vassar, starrkärr och lövsumpskog. Våtmarkerna i den flacka terrängen söder om Vättern har nu minskat i takt med att staden vuxit. En gång i tiden var emellertid de svårtillgängliga våtmarkerna runt Munksjön och Rocksjön orsaken till Jönköpings placering. Staden flyttades nämligen på 1610-talet av försvarstekniska skäl från den västra sidan av Munksjön till sandreveln Sanden just på grund av att våtmarkerna genom sin otillgänglighet utgjorde ett naturligt skydd mot fienden.

Mulen och lien

Kärren runt Rocksjön och slänterna utmed Rocksjöån betades av boskap och slåttades till början av 1900-talet. Rocksjön omgavs fram till 1950-talet av ett öppet landskap, men i och med att den traditionella markanvändningen med slåtter och bete upphörde började sjön alltmot att sluta sig.

Myllrande våtmarker

Våtmarkerna som omger Rocksjön är fulla av liv. Fåglar, insekter, svampar, mossor och lavar trivs i sumpskogarna, i kärren och i vassarna. I kärren finns ett rikt liv av skalbaggar, snäckor och trolsländor. Skalbaggsfaunan är mycket rik i området och 200 arter av intressanta baggar har påträffats i Rocksjöns våtmarker, bland annat inte så vanliga stor korslöpare, snäcklöpare och vasslöpare.

Sveriges regnskog

Sumpskogar är bland de artrikaste skogarna i Europa och brukar ibland kallas Europas regnskogar. Vid Rocksjön finns flera sumpskogar, bland annat klibbalkärr. I klibbalkärret vid Rocksjön står en del av alarna på så kallade socklar. Alsocklar förekommer bara hos äldre träd och ger en ledtråd om att skogen är gammal och orörd. På socklarna har många arter av mossor slagit rot. Där växer även majbräken, skogsbräken och granbräken.



I Rocksjön finns den lilla ovanliga fisken nissöga, som trivs på de sandiga bottenarna i den norra delen av sjön. Nissögat letar mat på nätterna och gömmer sig under dagarna på sjöbotten.



I sumpskogarna kan man även få se trollhand, en vedlevande svamp som lever på murkna lövträd. Den döda veden i sumpskogarna gynnar många arter, och i lövsumpskogarna finns flera ovanliga trädlevande svampar.



I våtmarkerna kan man finna den sällsynta större kärrspindel som är Sveriges största spindel. Större kors-spindel är en sällsynt och skyddsvärd art som trivs i våtmarker.

Mindre hackspett

Under våren kan man få höra trumvirvlar från den sällsynta mindre hackspetten. Rocksjöns sumpskogar är som klippta och skurna för den arten som trivs i sumpiga lövskogar och behöver döda eller döende träd där deras basföda, vedlevande insekter, finns i tillräcklig mängd. Den äter gärna fjärilslarver, puppor, myror och spindlar.

Högstarrkärret

Högstarrkärret är ett ständigt blött medelrikkkärr, och i reservatet finns flera typiska rikkärrsarter som käppkrokmossa och skorpionmossor. Man kan även finna slättergynnade arter, trots att kärret under lång tid inte slättrades. Under 2005 påbörjades en restaurering av det igenväxta högstarrkärret och 2006 slogs kärret med lie för första gången på mycket länge!

Sjöstrandsnår

Regelbundna översvämningar har skapat buskage som domineras av vide, som överlever trots att rötterna står under vatten under kortare eller längre perioder. Grävde dominerar buskagen, men här trivs även andra videarter som bland annat svartvide, bindevide och jolster.



Idag finns ett spångsystem runt Rocksjön som gör våtmarkerna mer tillgängliga. Spångsystemet är en uppskattad promenadstråk.



I reservatet frodas höstspiran, en senblommande underart till den vanligare kärrespira.

Nattlevande däggdjur

Vid broar och vid vattendrag kan man råka på spillning av utter, och med en stor portion tur kan man lyckas få syn på de skygga, nattaktiva djuren. Uttern är idag ovanlig men har sakta återhämtat sig från att ha varit nära utrotning under mitten av 1980-talet, främst på grund av miljögifter.

I gryning och skymning kan man få se en simmande bäver längs Rocksjöån och Simsholmskanalen. I Rocksjöåns utlopp finns en stor bäverhydda och runt utloppet kan man även träffa på en hel del fällda lövträd, särskilt på hösten då bävern lägger upp sitt matförråd inför vintern. De fällda träden styckas upp i lagom portionsbitar och förvaras i ett undervattensförråd. Bävern var i början av förra seklet utrotad i Sverige, men genom inplanteringar har arten återhämtat sig och finns idag på många platser i kommunen, som i Huskvarnaån, Domneån och Tabergsåån.

När skymningen faller kan man få se vattenfladdermusen fånga insekter alldeles ovanför vattenytan. Den plockar gärna bytet direkt från ytan med hjälp av fötterna. Lättast att hitta den är vid bäck- och åmynningar. Vid Rocksjön finns flera arter av fladdermöss, som trivs i reservatets mosaik av parker, våtmarker och den näringsrika, grunda sjön. Ihåliga träd kan fungera som koloniplatser och ger även behövligt skydd mot fiender som exempelvis ugglor och rovfåglar.



Uttern är fortfarande ovanlig, men efter många svåra år verkar den öka igen. Uttern rör sig med stor sannolikhet i vattensystemet från Tabergsån och österut.